

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Полтавська державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна**

Інститут Європейської освіти м. Софія, Болгарія

**L. N. Gumilyov Eurasian National University, Chemistry Department,
Astana, Kazakhstan**

Plant and Soil Sciences Department University of Delaware, USA

Національний аграрний університет Вірменії, Єреван, Вірменія

Опольський політехнічний університет, Польща

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII міжнародної
науково-практичної Інтернет - конференції**

**"ЕФЕКТИВНЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНО-
СТАБІЛЬНИХ ТЕРИТОРІЙ У КОНТЕКСТІ
СТРАТЕГІЇ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ:
АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ, СОЦІАЛЬНИЙ ТА
ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТИ"**

**12 грудня 2024 року
м. Полтава, Україна**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Полтавська державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна
Інститут Європейської освіти м. Софія, Болгарія
L. N. Gumilyov Eurasian National University, Chemistry Department,
Astana, Kazakhstan
Plant and Soil Sciences Department University of Delaware, USA
Національний аграрний університет Вірменії, Єреван, Вірменія
Опольський політехнічний університет, Польща

**VIII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ – КОНФЕРЕНЦІЯ**

**"ЕФЕКТИВНЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ЕКОЛОГІЧНО-СТАБІЛЬНИХ ТЕРИТОРІЙ У
КОНТЕКСТІ СТРАТЕГІЇ СТІЙКОГО
РОЗВИТКУ: АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ,
СОЦІАЛЬНИЙ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ
АСПЕКТИ"**

**Збірник матеріалів
12 грудня 2024 року**

м. Полтава

*Свідоцтво ДУ «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації»
(УкрІНТЕІ)*

№863 від 28 листопада 2024 року

Друкується за ухвалою навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології (Протокол № 5 від 20 грудня 2024 року) та кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля (Протокол № 14 за 9 грудня 2024 року)

Матеріали VIII міжнародної науково-практичної інтернет - конференції "Ефективне функціонування екологічно-стабільних територій у контексті стратегії стійкого розвитку: агроекологічний, соціальний та економічний аспекти" – 12 грудня 2024 року, Полтава – 244 с.

У збірнику представлені матеріали конференції за наступними напрямками: агроекологічні, соціальні та економічні передумови трансформації сільськогосподарських угідь в екологічно стабільні; агроекологічні основи раціонального використання земель для створення екологічно стабільних територій; агроекологічні, соціальні та економічні аспекти сільськогосподарського природокористування територій; методика та методологія оцінки стану довкілля, ефективності управлінських дій зі створення і функціонування екологічно стабільних територій; оцінка та аналіз еко-соціальної і економічної стабільності територій; підвищення ефективності використання, відтворення і охорони природних ресурсів на екологічно стабільних територіях; агроекологічні, соціальні та економічні складові ефективного функціонування екологічно стабільних територій.

Матеріали призначені для наукових співробітників, викладачів, студентів й аспірантів вищих навчальних закладів, фахівців і керівників сільськогосподарських та переробних підприємств АПК різної організаційно-правової форми, працівників державного управління, освіти та місцевого самоврядування, всіх, кого цікавить проблематика розвитку екологічного господарювання, суспільства, сільського господарства й економіки.

Матеріали видані в авторській редакції.

Рецензенти:

Дегтярьов В. В. - доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри ґрунтознавства, Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва, м. Харків

Харитонов М. М. - доктор сільськогосподарських наук, професор, керівник центру природного агропромисловництва, Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, достовірність даних та правильність посилань несуть автори наукових робіт

Голова

Писаренко П.В.

- завідувач кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля; доктор сільськогосподарських наук, професор, академік Інженерної академії України

Відповідальний секретар

Галицька М.А.

- кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, завідувач науковою лабораторією Агроекологічного моніторингу, ПДАУ

Члени організаційного комітету

Самойлік М.С.

д.е.н., професор, кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАУ

Піщаленко М.А.

- кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАУ

Диченко О. Ю.

- кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАУ

Тараненко А. О.

кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАУ

ЗМІСТ

ВПЛИВ БОЙОВИХ ДІЙ НА ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ	8
<i>Тараненко А.О., Королькова А.О.</i>	
ПОЗАКОРЕНЕВЕ ПІДЖИВЛЕННЯ МІКРОДОБРИВОМ ЕКОЛАЙН БОР ПРЕМІУМ У ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ СОНЯШНИКУ	12
<i>Шокало Н.С., Грибельник Д.С.</i>	
ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ СМАРАГДОВОЇ МЕРЕЖІ	15
<i>Тараненко А.О., Бочаров Д.В.</i>	
ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ СОРТІВ ГРЕЧКИ	20
<i>Баган А.В., Дудніченко В.О.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ М'ЯКОЇ	22
<i>Бараболя О.В., Яновський Р.О.</i>	
ЯРА ТВЕРДА ПШЕНИЦЯ – ДОДАТКОВА ПЕРЕВАГА, ПРОСТОТА ВИРОЩУВАННЯ	25
<i>Бараболя О.В., Латиш А.А.</i>	
ЯКІСТЬ ЗБЕРІГАННЯ КАРТОПЛІ ЗАЛЕЖНО ВІД УРАЖЕННЯ ХВОРОБАМИ	27
<i>Бараболя О.В., Прудкий Т. А.</i>	
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ УДОБРЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР В КОНТЕКСТІ БІОЛОГІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА	29
<i>Писаренко П.В., Самойлік М.С., Галицька М.А.І, Бибик Є.Ю., Бибик І.Ю.</i>	
ПОПУЛЯЦІЯ ТУРУНІВ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА АГРОЦЕНОЗІВ ПШЕНИЦІ	32
<i>Писаренко В.М., Голтвяниця Т.О.</i>	
АГРОЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ХИЖИХ КЛІЩІВ У ЗАХИЩЕНОМУ ҐРУНТІ У БОРОТЬБІ З РОСЛИНОЇДНИМИ КЛІЩАМИ	36
<i>Піщаленко М.А., Кріпак А. В.</i>	
ФІЗИКО-ХІМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КРОХМАЛУ НАСІННЯ ГОРОХУ ЛІНІЇ АМІУС	39
<i>Мулєр М. О.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ РІПАКУ ВІД ХРЕСОЦВІТИХ БЛІШОК	42
<i>Піщаленко М.А., Саєнко А. О.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ КОМПЛЕКСУ ФІТОФАГІВ БОБОВИХ РОСЛИН ТА МЕТОДІВ БОРОТЬБИ З НИМИ	46
<i>Піщаленко М. А., Скляр С.С.</i>	
ОЦІНКА ФІТОТОКСИЧНОСТІ ҐРУНТУ ПРИ РІЗНИХ ЗАБРУДНЕННЯХ НА ОСНОВІ ВИРОЩУВАННЯ TRITICUM AESTIVUM	50
<i>Писаренко П.В., Самойлік М.С., Блоха А.В., Грищенко О.Л., Гусинський Д.В.</i>	

ВИКОРИСТАННЯ СУМІШІ СПВ ТА ПРОБІОТИЧНИХ ПРЕПАРАТІВ ЯК ОСНОВНОГО ДОБРИВА НА ПОСІВАХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР	53
<i>Писаренко П.В., Самойлік М.С., Галицька М.А., Івахнов Б.О., Калакуцький В.О.</i>	
ВПЛИВ ТЕХНОГЕННО ПОРУШЕНИХ ЗЕМЕЛЬ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ УГІДДЯ	57
<i>Писаренко П.В., Самойлік М.С., Галицька М.А.</i>	
ЗМІНА ХІМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ҐРУНТУ ПРИ ВИКОРИСТАННІ СУМІШІ СПВ ТА ПРОБІОТИКУ ЯК ОСНОВНОГО ДОБРИВА	60
<i>Писаренко П.В., Самойлік М.С., Михайлик С.В., Рудий Н.С.</i>	
АГРОЕКОЛОГІЧНА ТА ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ СИСТЕМИ ВІДНОВЛЕННЯ ТЕХНОГЕННО ПОРУШЕНИХ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	65
<i>Писаренко П.В., Самойлік М.С., Галицька М.А. Довбня А.О., Дубовик В.І.</i>	
ВПЛИВ ТЕХНОГЕННО ЗАБРУДНЕНИХ ЗЕМЕЛЬ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ УГІДДЯ	70
<i>Писаренко П.В., Самойлік М.С., Галицька М.А., Гусинський Д.В., Жилін О.С.</i>	
ТИПОЛОГІЗАЦІЯ ТЕХНОГЕННО ПОРУШЕНИХ ЗЕМЕЛЬ, ЯКІ ЗНАХОДЯТЬСЯ ПІД ЗВАЛИЩАМИ ТПВ, З УРАХУВАННЯМ ЛОКАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ	73
<i>Писаренко П.В., Самойлік М.С., Галицька М.А., Іщенко О.Г., Ластовка В.П.</i>	
ОЦІНКА ОСНОВНИХ ҐРУНТОВИХ ФЕРМЕНТІВ ПРИ РІЗНИХ ВАРІАНТАХ УДОБРЕННЯ ҐРУНТУ	79
<i>Писаренко П.В., Самойлік М.С., Узнадзев В.В.</i>	
ОЦІНКА ТЕХНОГЕННОГО НАВАНТАЖЕННЯ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗВАЛИЩАМИ ТПВ НА ПРИЛЕГЛІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ УГІДДЯ	82
<i>Писаренко П.В., Самойлік М.С., Галицька М.А., Олійник А.О., Шпирна В.Г.</i>	
ФОРМУВАННЯ КОМПЛЕКСНОЇ СИСТЕМИ ВІДНОВЛЕННЯ ТЕХНОГЕННО ЗАБРУДНЕНИХ АГРОЦЕНОЗІВ НА ЛОКАЛЬНОМУ РІВНІ	87
<i>Писаренко П.В., Самойлік М.С., Галицька М.А.</i>	
ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ СОРТІВ ГРЕЧКИ	92
<i>Баган А.В., Дудніченко В.О.,</i>	
ЗЕЛЕНА ТРАНСФОРМАЦІЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	94
<i>Калініченко В.М., Беркут В.В.</i>	
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА У ЄВРОПІ	96
<i>Калініченко В.М., Гурба Д.Д.</i>	
ПІДВИЩЕННЯ РИЗИКІВ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я ПОВ'ЯЗАНІ ГЛОБАЛЬНИМ ПОТЕПЛІННЯМ	99
<i>Калініченко В.М., Журавлева К.О.</i>	

РИЗИКИ ДЛЯ УРБОЕКОСИСТЕМ ПОВ'ЯЗАНІ ЗІ ЗМІНОЮ КЛІМАТУ	102
<i>Калініченко В.М., Сурмач М.Е.</i>	
ПЕРЕРОБКА ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ В УКРАЇНІ ТА У РОЗВИНУТИХ КРАЇНАХ СВІТУ	136
<i>Диченко О.Ю., Мельник В.Е.</i>	
ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН МАЛИХ РІЧОК ПОЛТАВЩИНИ	139
<i>Диченко О.Ю., Бокало Н.М.</i>	
ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ	140
<i>Диченко О.Ю., Галицька М. А.</i>	
ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	144
<i>Самойлік М. С., Диченко О.Ю.</i>	
ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ	147
<i>Диченко О.Ю., Єщенко Я. В.</i>	
СУЧАСНИЙ СТАН НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА	150
<i>Диченко О.Ю.</i>	
ОЦІНКА ВПЛИВУ ПРОБІОТИЧНИХ ПРЕПАРАТІВ НА МІКРОБІОЛОГІЧНУ АКТИВНІСТЬ ҐРУНТУ	152
<i>Галицька М.А., Дегтярьов В.В., Кузменко В.В.</i>	

ЯКІСТЬ ЗБЕРІГАННЯ КАРТОПЛІ ЗАЛЕЖНО ВІД УРАЖЕННЯ ХВОРОБАМИ

Бараболя О.В.

к. с.-г. н., доцент кафедри рослинництва,

Прудкий Т.А.,

здобувач вищої освіти доктора філософії

Полтавський державний аграрний університет

м. Полтава, Україна

Однією з основних причин низької врожайності картоплі є широке розповсюдження різних хвороб. В даний час зросла шкідливість багатьох відомих раніше хвороб – фітофторозу, альтернаріозу, всіх видів парші та інших. Все більшу шкоду стали наносити хвороби, які раніше відносились до групи мало поширених і лише потенційно шкідливих, а саме: резинава, рожева та стolonна гнилизна картоплі. Почастішали випадки ураження кільцевою гнилизною – дуже шкідливого захворювання бульб. Хвороби є однією з основних причин значного недобору врожаю картоплі, зниження її якості [1].

Внаслідок проведення наших досліджень встановлено, що в період спокою настає активізація ферментативного синтезу за рахунок збільшення накопичення цукрів та, відповідно, зменшення вмісту крохмалю. Одночасно у бульбах картоплі проходять біосинтез аскорбінової кислоти та фізіолого-біохімічні процеси дихання, в основі яких лежить окислювальний розклад цукрів [2].

Доведено, що найважливішими факторами, що впливають на тривалість спокою, є температурний режим і відносна вологість повітря в сховищі, які здатні суттєво змінювати фізіолого-біохімічний баланс бульб, зокрема вміст цукру, аскорбінової кислоти та інших компонентів, які впливають на процеси спокою бульб. Нами при закладанні бульб картоплі було доведено, що при температурі 0 °С бульби дихають у 2,5 рази активніше, ніж при температурі 4–6 °С, а підвищення температури в сховищі до 8–10 °С вже призведе до збільшення інтенсивності дихання картоплі до 50% [3].

Характер і міра шкідливості залежить від природно – кліматичних умов зони, рівня застосування агротехніки, стійкості сорту, родючості ґрунту, впровадження прогресивних технологій, рівня ведення насінництва, системи захисних прийомів та інших факторів. Хвороби картоплі, якщо з ними не боротись, наносять значну шкоду, тому необхідно знати симптоми проявлення хвороби та основні заходи боротьби з ними. Середні втрати врожаю картоплі від вірусних, грибкових, бактеріальних і інших хвороб складають 30-40%, а втрати при зберіганні – 20-30%. Насамперед, слід пам'ятати, що нормально зберігаються лише здорові, не травмовані бульби [2].

Тому протягом періоду вирощування та збирання слід приділяти належну увагу отриманню фізіологічно здорових бульб. Цьому сприяють ретельне передсадивне перебирання та протруювання бульб, оптимальні строки, норма і глибина садіння, якісний обробіток ґрунту, захист від шкідників, хвороб і бур'янів. Використання в якості попередника або на зелене добриво ріпаку, гірчиці, редьки олійної покращує фітосанітарний стан поля та сприяє оздоровленню ґрунту. Значне покращення якості зберігання відмічається при протруюванні насінневої картоплі перед завантаженням її у сховище [1].

Картопля при тривалому зберіганні в сховищах уражується грибними та бактеріальними хворобами, які часто спричиняють загнивання. Збудники хвороб нагромаджуються на підлозі, стінах сховищ, стелажах. Заражене сховище є основним джерелом інфекції для закладеного на зберігання нового врожаю. Тому після звільнення від картоплі сховище потрібно добре очищати.

Сховище повинне бути чистим, підготовлене до довготривалого зберігання. У перші 15–20 днів після закладання на зберігання у сховищі підтримують температуру 15–18°C і відносну вологість повітря від 90 до 95 %. За надмірної вологості повітря використовують примусову вентиляцію. По закінченню підготувального періоду сховища температуру в масі картоплі поступово знижують на 0,5–1,0°C на добу і підтримують у період зберігання в межах 2–5 °С. Сміття та відходи видаляють з приміщення і закопують за 8 – 10 м від сховища, глибоко в землю [3].

У літній період сховища добре просушують, а за 1,5-2 місяці до їх завантаження картоплею знезаражують мокрим або газовим способом. Для мокрої дезинфекції використовують 4% розчин хлорного вапна, 1,5% розчин карбатуону або формалін (100 см³ 40-% формаліну на 10 л води. Розчином покривають всі поверхні сховища, стелажів, засік тощо з розрахунку 0,25 л на 1м³ поверхні. Після обробки овочесховище закривають на 24 години, після чого провітрюють. Газову дезинфекцію проводять способом обкурювання сіркою або сірчаними шашками. На 1м³ приміщення спалюють 30-35 г сірки. Двері та вентиляційні труби герметично закривають. Тривалість обкурювання 1 – 1,5 доби. Після газової дезинфекції сховище добре провітрюють. Хвороби які найбільше проявляються при зберіганні: Найбільш поширеними хворобами картоплі в сховищі є різні гнілі, які особливо агресивні і небезпечні у тому приміщенні, де при невідрегульованих повітряному і температурному режимах зберігаються великі маси картоплі. Інфекція цих хвороб потрапляє у сховище разом з бульбами з поля, де вона накопичувалася протягом багатьох років, коли там вирощували картоплю [4].

Список використаних джерел

1. Бараболя О.В Використання біологічних препаратів у органічному землеробстві. «Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору»: ІV Міжнародна науково-практична конференція Полтава 24 березня 2021. С. 24-26
2. Бараболя О.В., Прудкий Т. А. Особливості споживання картоплі – реалії світового ринку. «Хімія, біотехнологія, екологія та освіта»: збірник матеріалів VII Міжн наук-практ інтернет-конф. Полтава, 17-18 травня 2023. Полтава, ПДАУ, 2023 С 432-434
3. Бараболя О.В., Прудкий Т.А. Правильне зберігання картоплі - запорука збереження урожаю. «Урожайність та якість продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування». Міжн. наук-практ інтернет-конф присвячена 90-річчю з дня народження професора Г. П. Жемели Полтава 30 вересня 2023 р. ПДАУ 2023 С. 237-240.
4. Бараболя О.В. Система контролю якості продукції рослинництва. «Якість та безпечність продукції у внутрішній та зовнішній торгівлі й торгівельне підприємництво: сучасні вектори розвитку і перспективи» Мат. II міжн. науково-практично конф. Полтава 15 лютого 2023 року ПДАУ 2023 С.10- 12

"ЕФЕКТИВНЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНО-СТАБІЛЬНИХ
ТЕРИТОРІЙ У КОНТЕКСТІ СТРАТЕГІЇ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ:
АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ, СОЦІАЛЬНИЙ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ
АСПЕКТИ"

Друкується за ухвалою навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та
екології
(Протокол № 5 від 20 грудня 2024 року)

та кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля
(Протокол № 14 за 9 грудня 2024 року)

Матеріали

VIII Міжнародної науково-практичної конференції

(м. Полтава, 12 грудня 2024 року)

Відповідальність за зміст і редакцію матеріалів несуть автори.

Компютерна верстка- Галицька М.А.

Ум. друк. арк. 16,68. Гарнітура Times New Roman Cyr.

